

Til: Namsos kommune – høring om skolestruktur / Jøa ungdomsskole

Høringsinnspill

Jeg skriver dette høringsinnspillet som mormor/farmor, og som en som har hatt hele voksenlivet mitt knyttet til Jøa. Vi flyttet hit i ung alder for å drive gård, og jeg kjenner øysamfunnet – både i hverdagen og i motgang. Jeg har også jobbet som sykepleier ved Jøa helsehus, og har sett hvor viktig trivsel, trygghet, oversikt og tilhørighet er for barn, unge og familier.

Da vi flyttet til Jøa i 1985 var det både skole og sykehjem. Hadde det ikke vært det, ville vi ikke satt kursen mot Jøa.

I dag er vi «så heldige» at alle mine barn med ektefeller bor på Jøa, med barn (totalt 9 barnebarn) som går i barnehage og skole. Alle er i jobb, og vi har bygget livene våre her. Nettopp derfor gjør det sterkt inntrykk å lese at 8.–10. trinn på Jøa foreslås flyttet til Namsos ungdomsskole eller til ny ungdomsskole. Verdien av at folk bor på Jøa og etablerer seg her er en investering – ikke bare i nuet, men for framtida.

Jeg vil også understreke at dette ikke bare er en privat bekymring. På allmøtet på Jøa skole 6. april deltok over 100 innbyggere, og det kom fram mange konkrete bekymringer knyttet til elevenes helse, trygghet og hverdagsbelastning ved en så lang reisevei.

Barnets beste – hvordan kan 2 timer reise hver vei være til barnas beste?

Høringsnotatet slår fast at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolestruktursaker. Samtidig beskrives reisebelastningen i scenario D som om lag to timer hver vei, med buss–ferge–buss og ventetid.

I praksis betyr det at ungdommene må:

- stå opp svært tidlig (buss ca. 06:30–06:45)
- gjennomføre en lang og oppstykket reise med flere overganger
- komme hjem langt utpå ettermiddagen (og enkelte dager enda senere)

Notatet peker også selv på at reisebelastningen er betydelig, og at reisetid i dette scenarioet er over det som kan anses som elevens beste.

Som besteforelder spør jeg derfor:

Hvordan kan en skoledag med rundt fire timer daglig reising gi ungdommene våre de beste forutsetningene for læring, helse og trivsel?

Dette handler ikke bare om transport, men om hele livet rundt skolen: søvn, mat, lekser, fritid, venner, hvile og familietid.

Det er ikke vurdert godt nok hva som skjer når transporten svikter

Jeg opplever at det ikke er tatt tilstrekkelig høyde for situasjoner der ferga ikke går på grunn av vær eller tekniske forhold. Det fremstår uforsvarlig å legge opp til en så krevende hverdag uten en grundig vurdering av hvilke situasjoner som kan oppstå.

På allmøtet ble det etterlyst helt konkrete svar på:

- Hvem følger opp elevene på fergeleie og på ferga?
- Hva skjer hvis elever blir syke eller skadet i Namsos – hvem sørger for hjemreise, og hvem betaler?
- Hva skjer ved teknisk feil/uvær når ferga ikke kommer, og elever blir stående i overgangen mellom buss og ferge?
- Ventetid, toalettbehov og venterom ble også trukket fram som praktiske forhold som må avklares.

Reisesyke og helseeffekt er reelt – ikke et “småproblem”

På allmøtet ble det også trukket fram at reisesyke kan bli en reell og alvorlig konsekvens: oppkast, behov for medisiner og psykisk belastning. Dette kan slå direkte ut i fravær, redusert læring og økt stress.

Læring og konsentrasjon – hva med barna som allerede strever?

Jeg forstår at kommunen ønsker faglig bredde og robuste miljø. Men dere må også vurdere hva som skjer når belastningen blir for stor.

For ungdommer som allerede har utfordringer – for eksempel:

- vansker med konsentrasjon og utholdenhet
- uro, stress, angst eller søvnvansker
- behov for forutsigbarhet, ro og tett voksenstøtte
- sensitivitet for store miljø, støy og mange overganger

...kan en slik reisehverdag gjøre skolen tyngre – ikke lettere.

På allmøtet ble det uttrykt sterk bekymring for at dette kan forverre skolevegring og psykiske utfordringer, og i verste fall føre til at noen faller helt utenfor. Dette kan også bli kostbart for kommunen over tid gjennom økt behov for oppfølging og tjenester.

«Kompenserende tiltak» – og hva skjer da med foreldrerollen?

I høringsnotatet står det at økt reisetid skal møtes med kompenserende tiltak (leksehjelp og fritidsaktiviteter i tilknytning til skoledagen), slik at “arbeidsdagen” kan avsluttes før hjemreise.

Men dette reiser et grunnleggende spørsmål:
Skal kommunen kompensere bort hjemmet?

Foreldre skal ikke bare være logistikk. De skal være nærværende voksne som:

- lager middag og samler familien
- følger opp lekser og skolehverdag
- ser om ungdommen har det vanskelig eller bra
- snakker sammen, setter grenser og bygger relasjon
- legger til rette for fritid – sammen med barnet

Når dere flytter skole og samtidig “kompenserer” med aktivitetstilbud i Namsos etter skoletid, tar dere fra familiene:

- tid til gode måltider hjemme
- tid til lekser med støtte
- tid med venner lokalt
- tid til hvile og restitusjon
- tid til å være ungdom i sitt eget nærmiljø

Det er heller ikke sikkert ungdommene orker enda mer “opplegg” etter en allerede lang dag. Og hvis de må være enda senere i Namsos for å “kompenseres”, kommer de hjem enda senere.

Konsekvenser for Jøa som lokalsamfunn – og tillit til kommunen

Høringsnotatet legger stor vekt på økonomisk omstilling. Jeg forstår at kommunen har krevende prioriteringer. Samtidig er innsparingen ved å flytte ungdomstrinnet fra Jøa beregnet til om lag 2,9 millioner kroner årlig.

Da må det være lov å spørre:

- Hva koster det kommunen hvis flere ungdommer ikke klarer en så belastende hverdag og får økt fravær/skolevegring eller faller utenfor?

- Hva koster det i økt behov for oppfølging og tjenester – og tapte muligheter for ungdommene?
- Hva koster det i tapt tillit når innbyggere opplever at “barnets beste” ikke får reell tyngde?

For oss på Jøa handler dette om framtida til øya. Hvis ungdomsskolen flyttes, vil flere vurdere å ikke flytte hit – eller å flytte bort. Skole er en av de sterkeste grunnene til at unge familier velger et sted. Da vi flyttet hit i 1985 var det skole her – ellers ville vi ikke flyttet. Vi har bidratt med 3 barn, med ektefeller og totalt 9 barnebarn. Skole på Jøa var viktig da, er viktig nå og forblir viktig i framtida dersom det skal bo folk i distriktene.

En tydelig oppfordring til politikere og administrasjon

Jeg ber dere som skal beslutte dette: Tenk som foreldre og besteforeldre – ikke bare som system og budsjett.

Ville dere akseptert at egne barn må:

- stå opp rundt kl. 06:00 og være klare til buss 06:30–06:45?
- bruke om lag fire timer daglig på reise (og enda mer ved transportproblemer)?
- komme hjem sent, utslitt og med mindre overskudd til lekser, venner og familie?

Jeg mener at flytting av ungdomsskolen fra Jøa til Namsos sentrum IKKE er til barnas beste, slik det er utredet. Reisebelastningen er for stor, og konsekvensene for læring, helse, familieliv og lokalsamfunn er undervurdert. Notatet peker selv på at reisevei i dette scenarioet er svært belastende og vanskelig å konkludere på når den blir så lang og komplisert. Det fremstår som oppsiktsvekkende at forslaget i hele tatt er tatt med.

Jeg ber derfor Namsos kommune om å:

1. Ikke vedta flytting av 8.–10. trinn på Jøa til Namsos sentrum.
2. Legge til grunn at “akseptabel reisetid” må bety noe i praksis, særlig når scenarioet beskriver en svært lang reisehverdag.
3. Bevar Jøa ungdomsskole på Jøa, som ivaretar barnets beste, nærmiljø og familieliv.

Med vennlig hilsen

Marit Krabseth Elden

Mormor/farmor på Jøa

Tilleggsspørsmål dere bør se på i det videre arbeidet

- Hva er kommunens definisjon av akseptabel reisetid når scenarioet beskriver ca. to timer hver vei?
- Hvordan skal kommunen ivareta reisefølge og tilsyn ved overgang buss/ferge/buss?
- Hvordan sikre at kompenserende tiltak ikke svekker familieliv og foreldrerolle, når tiltak legges til Namsos etter skoletid?
- Hvordan vil kommunen forebygge økt fravær/skolevegring og økte hjelpebehov når belastningen øker?